

SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI
(SPB)
SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES
(*STD*)

PREDAVANJE ZA ŠTUDENTE ECM

Prof. dr. Iztok Takač, dr. med., svetnik

DEFINICIJA SPB

So nalezljive bolezni, ki se prenašajo skoraj obvezno s spolnim stikom.

SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI

- **klasične spolne bolezni**
- **SPB v širšem smislu**

KLASIČNE SPOLNE BOLEZNI

- sifilis
- gonoreja
- mehki čankar
- limfogranuloma venereum
- dimeljni granulom

OBVEZNA PRIJAVA

Zakon o nalezljivih boleznih, Ur. l. št. 69/95

SIFILIS (lues)

povzročitelj: **Treponema pallidum**

1. obdobje: po 3 tednih trdi čankar (ulcus durum)
2. (latentno) obdobje: izpuščaji po celem telesu, condylomata lata na spolovilu
3. trde, razpadajoče bule na različnih organih (gumma syphylitica)

Dg:

- pregled pod mikroskopom
- Wassermanova reakcija
- VDRL test
- hemaglutinacijski (TPHA) test

Th:

- penicilin, tetraciklini, eritromicin

GONOREJA (kapavica)

povzročitelj: **Neisseria gonorrhoeae**

- naselitev v nožnici, sečnici, danki
- močan gnojni izcedek iz nožnice
- širjenje gonokokov navzgor (endometrij, jajceводи)
- redkeje proktitis, faringitis, artritis, endokarditis

Dg:

- pregled pod mikroskopom
- kultura

Th:

- cefalosporini 3. generacije, tetraciklini

MEHKI ČANKAR (ulcus molle)

povzročitelj: **Haemophilus ducreyi**

- v tropskem in subtropskem pasu
- bunčica, ki se spremeni v bolečo razjedo z gnojnim dnom
- ingvinalni limfadenitis in fistule bezgavk

Dg:

- izolacija povzročitelja

Th:

- sulfonamidi, eritromicin

LYMPHOGRANULOMA VENEREUM

povzročitelj: **Chlamydia trachomatis L1-L3**

- v tropskem in subtropskem pasu
- Na spolovilu se pojavi bunčica z erozijo ali plitkim ulkusom, ki kmalu izgine
- po 2-4 tednih ingvinalni limfadenitis, fistule bezgavk
- elefantiaza, fistule

Dg:

- izolacija povzročitelja

Th:

- tetraciklini

LYMPHOGRANULOMA VENEREUM

prvi primer izolacije *C. trachomatis*

1976

Virusni laboratorij Inštituta za mikrobiologijo MF

Kansky A, Franzot J, Hren-Vencelj H. Acta Dermatol Yug 1976; 3: 119-24

GRANULOMA INGUINALE (Donovaniosis)

povzročitelj: **Calymmatobacterium granulomatis**

- Prvi znak bolezni je neboleč vozec ali razjeda na vulvi, vagini, presredku, ki se razvije v površinsko granulomatozno maso in se širi na vulvo
- bezgavke niso povečane
- brazgotine

Dg:

- izolacija povzročitelja

Th:

- tetraciklini

SPB V ŠIRŠEM SMISLU

- **klamidijske SPB**
- **hepatitis B**
- **okužba s HIV, AIDS**

OBVEZNA PRIJAVA

Zakon o nalezljivih boleznih, Ur. l. št. 69/95

KLAMIDIJSKE OKUŽBE - MKB 10

- A55** Klamidijski limfogranulom (venerični)
- A56** Druge klamidijske bolezni, pretežno spolno prenesene
 - A56.0** Klamidijska infekcija spodnjega GU trakta
 - A56.1** Klamidijska infekcija pelviperitoneja in drugih GU organov
 - A56.2** Klamidijska infekcija GU trakta, neopredeljena
 - A56.3** Klamidijska infekcija anusa in rektuma
 - A56.4** Klamidijska infekcija farinksa
 - A56.8** Spolno prenesena klamidijska infekcija na drugih mestih

KLAMIDIJSKE OKUŽBE - MKB 10

A71	Trahom
A71.0	Začetni stadij trahoma
A71.1	Aktivni stadij trahoma
A71.9	Trahom, neopredeljen
A74	Druge bolezni, ki jih povzročajo klamidije
A74.0	Klamidijski konjunktivitis
A74.8	Druge klamidijske bolezni
A74.9	Klamidijska infekcija, neopredeljena
J16.0	Pljučnica, ki jo povzročajo klamidije
K67.0	Klamidijski peritonitis
P23.1	Prirojena pljučnica zaradi klamidij
P39.1	Konjunktivitis in dakrocistitis novorojenčka

WHO, 1992; IVZ RS 1995

BOLEZNI, POVZROČENE S *C. trachomatis*

- trahom, inkluzijski konjunktivitis, vnetje srednjega ušesa
- okužbe rodil in sečil
- okužbe oči in dihal ob porodu

OKUŽBE RODIL IN SEČIL

- lymphogranuloma venereum
- **moški:** urethritis, cistitis, epididimitis, orhitis
- **ženske:** vulvovaginitis, cervicitis, PV

HEPATITIS B

povzročitelj: **virus hepatitisa B (HBV)**

- prenos s krvjo in derivati, spolnim stikom
- slabost, glavobol, bolečine v trebuhu, ikterus
- kronična jetrna bolezen

Dg:

- jetrni testi
- protitelesa proti HBV
- HBV proteini

Th: simptomatska

Profilaksa: cepljenje proti hepatitisu

OKUŽBA S HIV IN AIDS

povzročitelj: **virus HIV (retrovirus)**

- prenos s krvjo, izločki žlez cerviksa, semenom, transplantacijo organov
- prenos na otroka že med nosečnostjo ali kasneje
- ↑ tveganje pri ljudeh s posebnim obnašanjem

Dg:

- antigeni HIV v serumu
- HIV protitelesa
- dokaz virusne RNK

Th: antiretrovirusna zdravila

OKUŽBA S HIV IN AIDS

4 obdobja

1. akutna okužba (akutni retrovirusni sindrom) (po 1-6 tednih): ↑ tel. temp., mialgija, artralgiya, izpuščaji, povečane bezgavke, krči v trebuhu, driska, aseptični meningitis
2. okužba brez simptomov (po 1-2 tednih): povečane bezgavke
3. perzistentna generalizirana limfadenopatija (ARC): vročina, utrujenost, psihične motnje, nočno potenje, driske, hujšanje, povečanje bezgavk, jeter in vranice, virusne in glivične spremembe na koži in sluznicah
4. simptomatska okužba (AIDS) (po 8-11 letih): neodpornost do infekcij, prizadetost živčevja, tumorji (Kaposijev sarkom, Nehodgkinov limfom, karcinom v ustih in danki)